

Maltas Ziņas

Maltas pagasta pārvaldes informatīvais izdevums

2021. gada 2. jūlijs

Reģistrācijas numurs 4090027426

Nr. 6 (57)

Izdota izsūtītās maltēnietes dzejoļu grāmata

«Lai tava sirds, kur tik daudz jūtu, / Šo zemi mīlēt neizbeidz, / Un pasaule tev vienmēr būtu / Kā zieds, kas veras pirmoreiz». Neticas, bet tik gaišas vēlējumrindas radījis cilvēks ar skarbiem likteņa skrāpējumiem sirdī... Meitene, kas nokļuva cietumā no vidusskolas sola... Sieviete, kas dziedāja par zaļo Dzimteni, būdama Noriļskas sasulūmā...

Ar Maltas pagastā dzimušā fotovēsturnieka Pētera Korsaka iniciatīvu un atbalstu klajā nākusi Maltas pagastā dzimušās rakstnieces un dzejnieces Veronikas Tenčas-Goldmanes dzejoļu grāmata «Sirmā stundā». Tā tapusi, pateicoties arī autore meitas Ināras Paičas dzimtai, kā arī ziedotājiem: Maltas pagasta pārvaldes vadītājam Vitālijam Skudram, Valteram Nollendorfam, Vitai Gaiķei, Ellijai Ozoliņai, Jānim Jaudzemam, Skaidrītei Svikšai, Vijai Balodei-Taubei un Silvijai Pīgožnei. Tajā iekļauti 25 dzejoļi, 82 četrindes un vēlējumi, kā arī pašsacerētās dziesmas «Rudens noskaņas» vārdi un notis, savukārt vāku rotā Maltas vidusskolas 7. klases skolnieces Māras Kancānes zīmējums, kuru P. Korsaks izvēlējās Maltas BJC rīkotajā

konkursā «Tāva sāta myužam svāta». Grāmata drukāta Aleksandra Pelēča lasītavā Talsos.

Grāmatas priekšvārdā P. Korsaks raksta: «Ne jau katram cilvēkam piemīt spējas rakstīt dzeju, tā ir Dieva dota dāvana izredzētajiem. Veronika bija izredzētā, tikai neželīgais liktenis nebija ļāvis izkopt dzejas prasmi un radīt vairāk. Pieminekli pie Rozentovas kapiem ir ierakstīti «Maltas Lūšu» vārdi, arī Veronikas vārds. Bet viņa ir atstājusi mums arī rakstisku pieminekli, kas saglabāsies tautas atmiņā, vēstot par mūsu tautas likteni skarbjā 20. gadsimtā.»

Abi novadnieki pirmoreiz tikās sirmā stundā – dzejnieces 90 gadu jubilejā, kam sekoja divus gadus ilga sarakste, kurā novadnieks iepazīna gan rakstnieces izdoto «Pastareiti» (1999), gan manuskriptu grāmatai «Vējos izkaisītie». Ar Korsaka kunga uzstājību tā pārtapa grāmata un nonāca sirmās kundzes rokās 2018. gadā. Vēstulēs Veronikas kundze rakstījusi: «Jāatzīst, ka rakstītājas dzirkstelīte bija man ielikta šūpulī, jo, mācoties Zosnas pamatskolā, manus sacerējumu jeb domrakstus skolotāja nolāsīja visai klasei. Arī vidusskolā es aktīvi piedalījos sienas avīzes veidošanā. Pēc daudzu gadu klusēšanas iesāku rakstīt, kad man bija 60 gadi, un tas bija atmiņu stāsts par Noriļskas Gulagā pārdzīvoto. Pirmo reizi mana dzeja tika publicēta dzejas almanahā «Rēzekne 2007», tika nopublicētas 24 dzejas. Mīlas dzejas man nav, jo uzskatu, ka ir banāli savas infimās jūtas izklāstīt citiem.»

Grāmatai savu rozīnīti piešķir faktoloģiski niansētie

komentāri vairāku dzejoļu beigās. Tos sniegusi meita Ināra, kura priekšvārdā arī atklāja, ka mamma dzeju un četrindes vēltījusi savai ģimenei, draugiem, dabai un dvēseles noskaņām. Viņa etrindes parakstījusi kā Veronika Straujā (pirmā vīra uzvārdā), dzeju sākusī rakstīt 2006. gadā Kuldīgā un pantus pierakstījusi kladītē ar tādu pašu nosaukumu «Sirmā stundā»: «Viņas dzeja stāsta par dzimto zemi, pārdzīvoto izsūtījuma gados, nepiepildītajiem sapņiem. Viņa visos laikos bija savas zemes patriote un tāda palika līdz mūža beigām.» Pēc grāmatas saņemšanas meita dalījās pārdomās: «Šī grāmatiņa ir kā mammas autobiogrāfija. Katrs dzejolis ir par kādu laika posmu, notikumu. Sākot no bērnības atmiņām par ziemas priekiem, tad skarbie izsūtījuma gadi un ilgas pēc Dzimtenes. Pēc tam atgriešanās un realitāte, ka nav vairs dzimto māju. Tad Atmodas laiks un zināma vilšanās. Un visam pāri skumjas par nesasnētajiem sapņiem, zaudētajiem tuvajiem cilvēkiem. Viņi, kas bija kopā Noriļskā regulāri satikās, gan salidojumos, gan jubilejās. Kad vairs nevarēja, tad regulāri savānījās. Tagad palikuši tikai trīs. Tā nu tajā grāmatiņā ir mammas dzīves īss kopsavilkums.»

«Mans veikums dzejā ir niecīgs, taču to, kas man bija svarīgs, esmu tajās pateikusi» – rakstīja pati autore, it kā aicinot katru – izpausties tā, kā katram lemts, jo viņas dzeja pierāda, ka pat lielas sāpes rimst, ja tās aplāj ar mīlestības plīvuru... Viņas gadījumā tā bija Dzimtenes sāpe un mīlestība.

Rakstu sagatavoja – Skaidrīte Svikša

Pieminot deportētos, Maltas KN logos izvieto plakātus

«Pieminot deportāciju upurus, Maltas KN izveidoja plakātus, kas tika izvietoti ēkas logos. Ideja sākās ar izlasīto dzejoli, ko rakstījusi Margarita Stradiņa Rugājos, gaidot otrreizējo izvešanu. Pateicoties sadarbībai ar Maltas vidusskolu, skolotāju Ritu Siņavsku, plakātos izmantoti audzēkņu darbi zīmējumu konkursam «Sibīrijas bērni 1941/1949». Plakātos skatāmi 9. klases audzēkņu: Sintijas Diānas Potapovas, Millas Ketijas Senkovas, Alva Utināna, Adrianas Žagares (iegūta 3. vieta un specbalva), Jelizavetas Barkancevas, Diānas Zaikovskas, Vikas Zelčas un 8. klases skolnieces Ksenijas Šubinas zīmējumi. Paldies skolēniem par vēstures notikumu izpratni, par domu un sāpi, kas ielikta katrā zīmējumā,» informē Maltas KN vadītāja Elīna Prusaka.

Bērnības svētki

Aicinām vecākus līdz 7. jūlijam pieteikt Maltas pagastā deklarētus bērnus (piecgadniekus) Bērnības svētkiem, kas notiks Maltas kultūras namā 24. jūlijā plkst. 12.00. Pieteikties var, uzrakstot iesniegumu Maltas pagasta pārvaldē, Brīvības ielā 6, tālrunis uzziņām – 64621401.

Izstāde «Meln un balts»

No 10. jūnija Maltas vēstures muzejs atvērts individuāliem apmeklētājiem. Muzeja ekspozīcijas un izstāžu zāle apskatāmas individuāli vai vienas mājsaimniecības ietvaros. Muzejs pašlaik piedāvā apskatei **Janas Indričānes grafikas darbu pirmo personālizstādi «Meln un balts»**. Muzeja darba laiks: līdz 3. jūlijam: otrdienas-sestdiena plkst. 8.00–16.00; no 5. līdz 31. jūlijam: pirmdienas-sestdiena plkst. 8.00–16.00. Iespējama arī iepriekšēja apmeklējuma pieteikšana pa tālr. 64621521. *Aicinām ievērot epidemioloģiskās drošības pasākumus!*

Kapusvētki

Maltas pagastā (Rozentovas Sv. Krusta pagodināšanas draudzē):

17. jūlijā plkst. 14.00 – Pinku kapsētā, plkst. 16.00 Ostrovsku kapsētā.

31. jūlijā plkst. 15.00 – Rozentovas baznīcā Sv. Mise nodomā par mirušajiem, kas apbedīti Rozentovas kapos, plkst. 16.00 – Rozentovas kapsētā.

Par Maltas vēstures muzeja jubileju un jaunumiem jūnijā

14. jūnijs gan Latvijai, gan Maltai, gan Maltas vēstures muzejam ir zīmīgs datums. Šogad 14. jūnijā apritēja 80 gadu kopš Padomju Savienība pēc Latvijas okupācijas organizēja pirmās masu deportācijas – 1941. gadā tika izsūtīti vairāk nekā 15 tūkstoši Latvijas pilsoņu. 1991. gada 14. jūnijā Maltā tika svinīgi atklāts piemiņas akmens represētajiem, kā arī šajā dienā iesvētīts Maltas vēstures muzejs.

No muzeja vēstures. Rēzeknes rajona Kultūras nodaļas vadītāja Alla Binduka Maltas ciema padomē nāca ar iniciatīvu, jo bija izraudzījusi piemērotu vietu vēstures muzejam – seno Zirgu pasta staciju. 1989. gada rudenī ciema padomes priekšsēdētājs Viktors Kancāns bija saaicinājis pagasta valdi un visus aktīvākos cilvēkus uz apspriedi. Ierosinājums visiem šķita ļoti labs, vien V. Kancānam bija jāpanāk vienošanās par dzīvokļa maiņu pasta ēkā dzīvojošām ģimenēm. Tika arī apspriestas kandidātūras muzeja vadītājas postenim. Vienbalsīgi nolēma muzeja veidošanu un vadīšanu uzticēt Annai Babrei.

LR Rēzeknes rajona Tautas deputātu padomes izpilkomiteja 18.12.1990. pieņēma lēmumu «Par muzeja filiāles statusa piešķiršanu Maltas sabiedriskajam vēstures muzejam» un nolēma «lūgt LR Kultūras ministriju apstiprināt Rēzeknes rajona Maltas pagasta novadpētniecības muzeju kā F. Trasuna mājas-muzeja filiāli». LPSR Rēzeknes rajona Maltas ciemata Tautas deputātu padomē 22.02.1991. pieņemts lēmums par «Par Maltas vēstures muzeja nodibināšanu» (padomes priekšsēdētājs V. Kancāns, sekretāre R. Bikoviča).

A. Babre ar 1991. gada 1. janvāri uzsāka Maltas vēstures muzeja veidošanu: no tēva mājām atveda zemnieka darbarīkus, Bronislava Pavlovska gleznas bija vienā istabiņā, trimdas litaļa grāmata atveda Pīters Lōcs. Muzejs tika izvietots daļā mājas Stacijas ielā 39.

Ar 1992. gada 2. janvāri F. Trasuna Maltas filiāle pārveidota par Maltas muzeju Maltas pagasta pakļautībā. Šinī laikā Kultūras nodaļas vadītāja bija Ināra Pleikšne. LR Ieņēmumu reģistrā kā Maltas pagasta padomes struktūrvienība «Maltas vēstures muzejs» (Stacijas iela 39, Malta) reģistrēts 1996. gada 12. martā. Kopš 2012. gada 17. februāra – Rēzeknes novada pašvaldības Maltas pagasta pārvaldes struktūrvienība «Maltas vēstures muzejs» (Parka iela 8, Malta).

Pieminot deportētos. Šogad atceroties Latvijas izdzīvotāju izvešanas 80. gadadienu, 14. jūnijā vienlaikus visā Latvijā tiešraides pasākumā «Aizvestie. Neaizmirstie» tika lasīti represēto vārdi un uzvārdi. Maltas pagasta bibliotēkā tika lasīti no Rēzeknes novada izsūtīto vārdi –

kopumā 350 cilvēku. Lasījumus veica Elīna Prusaka (Maltas KN vadītāja), Lija Kļaviņa-Lozda (Maltas vidusskolas direktora vietniece, matemātikas skolotāja) un Skaidrīte Babre (Maltas vidusskolas latviešu valodas un literatūras skolotāja).

Muzejs turpina iepazīstināt ar savu krājumu un jūnijā vēlas vēstīt par jaunieguvumiem, kas saistīti ar vienas represētās ģimenes stāstu. Maltas vēstures muzejs saņēmis dāvinājumu no Marijas Podniekas – fotokopijas un atmiņu stāstu par Sibīrijas izsūtījumā pavadītajiem gadiem. Marijas ģimene iemūžināta fotomirkļos un atmiņu stāstos, kurus viņa rakstījusi rokrakstā blakus katrai fotogrāfijai.

Jaunieguvumi – liecības par izsūtījumu.

Marija Podnieka (dz.

Baufale) dzimusi Om-

skas apgabala Isiļkuļas

rajona sovhozā «Lesnoj»

1951. gada 16. novembrī

(Sibīrijā vēl ģimenē pie-

dzimušas meitenes –

dvīnītes un Latvijā – brā-

lis). Vecākus Vladislavu

un Bronislavu 1949. ga-

dā izveda. Sibīrijā no-

klūva sovhozā, tāpēc sa-

ņēma algu un drīz ied-

dzīvojās, uzcēla māju.

Mamma strādājusi vī-

riešu brigādē, jo tur mak-

sājuši vairāk. Mamma

un krustmāte labi šuvu-

šas un arī tā piepelnīju-

šas. Pēc atgriešanās Lat-

vijā pirmā īrētā dzīvesvieta Maltā bijusi Stacijas ielā.

Neskatoties uz to, ka bija rehabilitēti, vecāki nekādu labi

apmaksātu darbu dabūt nevarēja. 1984. gadā atgriezies

Maltā jau pašu būvētā ģimenes mājā. Ar vīru Jāzepu iz-

audzinātas divas meitas – Sandra un Inta. Marijas kundzei

piešķirts Maltas Goda pilsoņa nosaukums un viņa saņē-

musi arī vienu no augstākajiem valsts apbalvojumiem –

ordeni «Atzinības krusts» (2014).

Marijas Podniekas atmiņas un vecāku, krustvecāku

atmiņu stāstu pieraksts iesniegts 2021. gada 19. aprīlī.

Paldies Marijai Podniekai par unikālo dāvinājumu muze-

jam, kurā ir gan fotokopijas, gan stāsts un atmiņas. Paldies

bibliotēkas kolektīvam par iniciatīvu izstādīt Marijas Pod-

niekas fotogrāfijas ar komentāriem.

Baufalu ģimene 1958. gadā Sibīrijā. Marija Podnieka – priekšplānā

Izdevumu sagatavoja Skaidrīte Svikša.